

Lybecks 400-sider store og velkrevne bog. De yder den ikke retfærdighed. Langt fra. Lybeck diskuterer mange problemer i forbindelse med bygningen af en finansiel sektormodel på interessant og kompetent måde. At andre står tilbage er med til at gøre den til en mere tankevækkende og dermed mere læseværdig bog.

*Niels Blomgren-Hansen
Danmarks Nationalbank*

Nye licentiafhandlinger

NIELS KÆRGÅRD: *Efterspørgsel og varighed for varige goder*. København: Københavns Universitets Økonomiske Institut, 1975. 169 pp.

Afhandlingen, der fortrinsvis behandler bil-efterspørgslen, tager udgangspunkt i den traditionelle kapitaltilpasningsmodel med dens forudsætning om, at nyttilgangen er bestemt som summen af genanskaffelser og nettotilgang. Genanskaffelserne er så givet ved de teknisk betingede ophugninger, og nettotilgangen fastlagt af forskellen mellem ønsket og faktisk bestand.

Det understreges, at denne model bygger på to fundamentale forudsætninger; *dels* at der er substitution mellem goder af forskellig alder – specielt mellem nye og brugte – da det ellers ikke ville være rimeligt at betragte ét bestandtal, og *dels* at levetiden er teknisk bestemt. Det vises, at der ud fra disse forudsætninger kan udledes en pristeori, hvorefter brugtgodetprisen er bestemt af den eksogene nybilpris; prisen på nye goder bestemmer nemlig prisen på godets ydelser, og ydelsesprisen styrer derefter prisen på brugte goder.

Denne pristeori testes empirisk for bilers vedkommende, og modellen og de fundne parameterværdier anvendes til at beregne de

økonomiske konsekvenser af ændringer i levetidsfordelingen for biler (f. eks. ændringer som følge af forureningens indflydelse på rustdannelsen).

De senere års diskussion om planlagt forældelse gennemgås, og det påpeges, at denne diskussions forudsætning af, at levetiden for produkterne er fastlagt af producenterne, er helt sammenfaldende med kapitaltilpasningsmodellens forudsætning om en forbrugernes eksogen levetid.

Afhandlingens sidste halvdel er hovedsagelig en empirisk undersøgelse af forudsætningen om teknisk fastlagt levetid. Udgangspunktet er beregninger af sandsynligheden for ophugning i løbet af en periode for biler af forskellig alder i forskellige år. Ved hjælp af dette materiale søges bilers ophugnings-sandsynlighed spaltet i en årgangs-, en års- og en alderseffekt på lignende måde som det er almindeligt i kapitalteorien at spalte produktivtetsændringer op i embodied og disembodied tekniske fremskridt samt nedslidning. En teknisk bestemt levetid ville vise sig ved, at årseffekten var nul. En varierende årgangseffekt ville indicere en ved produktionen fastlagt levetid kombineret med en over tiden varierende produktkvalitet.

Undersøgelsen bekræfter ikke den almindelige antagelse om teknisk bestemt levetid; tværtimod er der tydelige variationer fra år til år, medens der ikke kan spores årgangseffekter. Dette fører til den konklusion, at kapitaltilpasningsmodellens nettoefterspørgselsfunktion må suppleres med en adfærdsfunktion til bestemmelser af ophugningerne. En sådan forsøges estimeret, og det viser sig, at ophugningernes indkomstelasticitet er betydelig (omkring én).

Afhandlingen slutter med en diskussion af de økonomiske og trafikikkerhedsmæssige

konsekvenser af, at generelle reguleringer af bilefterspørgslen samtidig synes at øve en kraftig indvirkning på ophugningssandsynlighederne og dermed på bilparkens aldersfordeling.

CHR. HJORTH-ANDERSEN: *Forureningsøkonomi*. Københavns Universitets Økonomiske Institut, Licentiatafhandling, 1. København: Akademisk Forlag, 1975. 189 pp. Kr. 39,50.

Afhandlingen er i det væsentlige et systematiserende oversigtsarbejde, hvor der er lagt en betydelig vægt på at fremstille et generelt forureningsøkonomisk begrebsapparat. I forhold til udenlandske fremstillinger er der lagt større vægt end normalt på empiriske forhold af såvel økonomisk karakter som af specifikke danske forureningsforhold.

I det indledende kapitel defineres forurening som fysiske biprodukter af produktions- eller forbrugsprocesser, der enten direkte eller via deres indvirkning på naturen har negativ nytte for mindst én udenforstående person. Derimod berøres spørgsmålene om arbejdsklima, naturfredning og tilsætningsstoffer til fødevarer ikke.

I *kapitel 2* er der i det væsentlige tale om en litteraturgennemgang af generelle formuleringer af forureningsproblemet. Først omtales materialebalanceprincippet og anvendelsen af input-output modeller relativt kortfattet, og dernæst gives der en behandling af forurening betragtet som eksterne effekter.

I *kapitel 3* præsenteres det anvendte begrebsapparat. Produktion medfører udledning af skadelige stoffer (emission) som normalt måles i vægtenheder pr. tidsenhed. Forskellige opfattelser af emissionen som en funktion af produktionen diskuteres, hvortil slutter sig en gennemgang af de empiriske

muligheder for at estimere disse funktioner.

Herefter behandles overførselsfunktionerne, som angiver, hvorledes emissionen bliver til immission, d.v.s. naturens koncentration af skadelige stoffer. Det pointeres, at immissionen som en stockstørrelse måles på et bestemt tidspunkt og et bestemt sted.

Dernæst behandles skadesfunktioner, d.v.s. funktioner, som angiver sammenhængen mellem fysiske skader og immissionen, og forskellige egenskaber ved skadesfunktionen diskuteres. Kapitlet afsluttes med en diskussion af de metoder, man har forsøgt at anvende til at måle de fysiske skaders konsekvenser i penge.

I *kapitel 4* gives der en ret kortfattet fremstilling af forureningsbekæmpelsens midler. Problemet i dette kapitel er: Hvordan sikres det, at grænseomkostningerne ved at formindske emissionen med 1 enhed bliver ens for forskellige emitterende virksomheder? Der gives en praktisk betonet diskussion af fordele og ulemper ved anvendelse af henholdsvis skatter og reguleringer.

I *kapitel 5*, som er afhandlingens længste, tages luftforureningsproblemerne op til behandling. Fremstillingen bygger her på det i kapitel 3 opstillede begrebsapparat.

I kapitlet argumenteres der bl. a. for, at kollektivt trafik i form af busser ikke er en så stor gevinst fra et luftforurenings synspunkt, som der ofte gives udtryk for i den offentlige debat. Det vises ligeledes, hvordan anvendelsen af skatter på luftforureningsområdet er forbundet med store vanskeligheder.

I *kapitel 6* behandles forureningen i en makrosammenhæng. Virkningerne på den økonomiske fordeling bliver diskuteret, og en dansk betænkning om afskrivningsregler til miljøinvesteringer bliver kritiseret. Dertil